РЕШЕНИЕ НА СЪДА (първи състав)

2 юли 2009 година *

По дело C-111/08

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 234 ЕО от Högsta domstolen (Швеция) с акт от 4 март 2008 г., постъпил в Съда на 12 март 2008 г., в рамките на производство по дело

SCT Industri AB i likvidation

срещу

Alpenblume AB

СЪДЪТ (първи състав),

състоящ се от: г-н P. Jann (докладчик), председател на състав, г-н A. Tizzano, г-н A. Borg Barthet, г-н E. Levits и г-н J.-J. Kasel, съдии,

* Език на производството: шведски.

генерален адвокат: г-жа E. Sharpston,
секретар: г-жа C. Strömholm, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 4 февруари 2009 г.,

като има предвид становищата, представени:

— за SCT Industri AB i likvidation, от адв. F. Lüning, jur. kand.,

— за Alpenblume AB, от адв. L.-O. Svensson, advokat,

— за германското правителство, от г-н M. Lumma и г-жа J. Kemper, в качеството на представители,

— за испанското правителство, от г-н J. López-Medel Bascones, в качеството на представител,

— за португалското правителство, от г-н L. Inez Fernandes и D. Pires, в качеството на представители,

— за правителството на Обединеното кралство, от г-н L. Seeboruth, в качеството на представител, подпомаган от г-н A. Henshaw, barrister,

— за Комисията на Европейските общности, от г-жа A.-M. Rouchaud-Joët и г-жа P. Dejmek, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 1, параграф 2, буква б) от Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 12, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 74).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между SCT Industri AB (наричано по-нататък „SCT Industri“) и Alpenblume AB (наричано по-нататък „Alpenblume“), две шведски дружества, по повод на ревандикационен иск с предмет правото на собственост върху притежавани от SCT Industri дружествени дялове в учредено по австрийското право дружество, продадени на Alpenblume, като посоченият иск е предявен в резултат от постановено от австрийска юрисдикция решение, с което се обявява за недействително придобиването на посочените дружествени дялове от Alpenblume.

Правна уредба

3 Съображение 2 от Регламент № 44/2001 предвижда:

„Някои различия между националните норми, които са приложими по отношение на компетентността и признаването на съдебни решения, затрудняват гладкото функциониране на вътрешния пазар. Затова от съществено значение са разпоредбите за уеднаквяване на правилата за конфликт на юрисдикции по граждански и търговски дела и за опростяване на формалностите с оглед бързо и опростено признаване и изпълнение на съдебни решения от държавите членки, които са обвързани по настоящия регламент.“

4 Съгласно съображение 7 от посочения регламент „[о]бхватът [другаде в текста „материалноправното приложно поле“] на настоящия регламент трябва да включва всички основни граждански и търговски дела с изключение на някои ясно определени дела“.

5 Съображение 15 от същия регламент гласи:

„В интерес на хармоничното упражняване на правосъдие е необходимо да се минимизира възможността от едновременни производства и да се гарантира, че в две държави членки няма да се произнасят противоречащи си съдебни решения. Трябва да съществува ясен и ефективен механизъм за решаване на висящи дела (lis pendens) и свързани с тях производства и за отстраняване на проблемите, които произтичат от национални различия като тези във връзка с определянето на времето, към което едно дело се счита за висящо. За целите на настоящия регламент това време трябва да се определи автономно.“

6 Съображение 19 от Регламент № 44/2001 гласи:

„Трябва да се гарантира приемственост между [Брюкселската конвенция от 27 септември 1968 г. относно подведомствеността и изпълнението на съдебните решения в областта на гражданското и търговското право (ОВ L 299, 1972 г., стр. 32, наричана по-нататък „Брюкселската конвенция“)] и настоящия регламент и за тази цел трябва да се установят преходни разпоредби. Същата нужда от приемственост се прилага и по отношение на тълкуването на Брюкселската конвенция от Съда на Европейските общности, а Протоколът от 1971 г. [относно посочената тълкувателна дейност на Съда в неговата ревизирана и изменена редакция (ОВ C 27, 1998 г., стр. 28)] трябва също така да остане приложим спрямо висящи дела към момента на влизане в сила на настоящия регламент.“

7 Член 1 от посочения регламент определя приложното поле на Регламента. Съгласно член 1, параграф 1 Регламент № 44/2001 се отнася до всички граждански и търговски дела, но не обхваща данъчни, митнически или административни дела.

8 Член 1, параграф 2, буква б) от посочения регламент предвижда:

„Настоящият регламент не се прилага по отношение на:

[…]

б) производства, свързани с обявяването на дружества или други юридически лица в несъстоятелност, конкордати и аналогични производства“.

9 Параграфи 1 и 2 от член 25, озаглавен „Признаване и изпълняемост на други съдебни решения“, от Регламент (ЕО) № 1346/2000 на Съвета от 29 май 2000 година относно производството по несъстоятелност (ОВ L 160, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 1, стр. 143) гласи:

„1. Решенията за провеждането и приключването на производството по несъстоятелност, които са постановени от съд, чието решение за образуване на производството е признато съгласно член 16, както и конкордатът, който е одобрен от този съд, също се признават без никаква допълнителна формалност. Тези решения се изпълняват съгласно членове от 31 до 51, с изключение на член 34, параграф 2 от Брюкселската конвенция относно подведомствеността и изпълнението на чуждестранни съдебни решения по граждански и търговски дела, изменена с конвенциите за присъединяване към тази конвенция.

Първата алинея се прилага и за съдебни решения, които произтичат пряко от производството по несъстоятелност, и които са тясно свързани с него, дори ако са постановени от друг съд.

Първата алинея се прилага и по отношение на съдебни решения за обезпечителните мерки, които са предприети след подаване на молбата за образуване на производство по несъстоятелност.

2. Признаването и изпълнението на решения, които са различни от предвидените в параграф 1, се уреждат от конвенцията, посочена в параграф 1, при условие че тази конвенция се прилага.“

10 Съгласно член 43 от Регламент № 1346/2000 „[р]азпоредбите на настоящия регламент се прилагат само за производствата по несъстоятелност, които са образувани след неговото влизане в сила. Правните действия, които са извършени от длъжника преди влизането в сила на настоящия регламент, продължават да се уреждат от закона, който ги е уреждал към момента, в който са били извършени“.

Спорът по главното производство и преюдициалният въпрос

11 През 1993 г. Malmö tingsrät открива производство по несъстоятелност срещу SCT Industri. Определено е лице, което да изпълнява функциите на синдик. В хода на производството синдикът прехвърля дружествените дялове, а именно 47 %, притежавани от SCT Industri, в капитала на SCT Hotelbetrieb GmbH, учредено по австрийското право дружество, чийто правоприемник е Scaniahof Ferienwohnungen GmbH (наричано по-нататък „Scaniahof"), на Alpenblume за сумата от 2 SEK. Последното дружество е вписано в Австрия като собственик на посочените дружествени дялове.

12 Производството по несъстоятелност приключва през 1997 г. без разпределение на остатъка от имуществото. На 19 март 2002 г. Malmö tingsrät разпорежда да се извърши ликвидация на SCT Industri.

13 След като SCT Industri сезира австрийски съд, последният установява, че определеният в Швеция синдик няма право да се разпорежда с имущество в Австрия, и поради това обявява придобиването на дружествените дялове от Alpenblume за недействително. В резултат от това този съд осъжда Scaniahof да поиска вписването на SCT Industri в качеството на собственик на прехвърлените от масата на несъстоятелността дружествени дялове. Alpenblume участва в австрийското производство в качеството на встъпила страна („Nebenintervenientin"). Oberster Gerichtshof (Австрия) отхвърля жалбата („außerordentliche Revision") на встъпилата страна на 17 май 2004 г.

14 На 24 август 2004 г. Alpenblume сезира шведски съд с ревандикационен иск срещу SCT Industri във връзка със същите дружествени дялове, като иска SCT Industri да бъде осъдено да вземе всички необходими мерки, като в противен случай му бъде наложена глоба, за целите на вписването на Alpenblume като законен собственик на посочените дружествени дялове. С решение от 17 март 2005 г. след възражение на жалбоподателя в главното производство Malmö tingsrät установява, че няма пречка за разглеждане на този иск.

15 SCT Industri обжалва решението и иска отхвърляне на иска. Alpenblume иска потвърждаването му. С решение от 26 юли 2005 г. Hovrätten för Skåne och Blekinge отхвърля жалбата.

16 Сезиран по касационен ред с жалба на SCT Industri, с определение от 4 март 2008 г. Högsta domstolen решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Трябва ли изключването на производствата, свързани с обявяването на дружества или други юридически лица в несъстоятелност, на конкордатите и на аналогичните производства от приложното поле на Регламент [№ 44/2001], предвидено в член 1, параграф 2, буква б) от него, да се тълкува в смисъл, че се прилага за постановено от юрисдикция на държава членка А решение във връзка с вписването на правото на собственост върху дружествени дялове от дружество със седалище в държава членка А, като посочените дялове са прехвърлени от синдик в производство по несъстоятелност на дружество със седалище в държава членка Б, в случая, когато юрисдикцията е основала решението си на обстоятелството, че в отсъствието на международна конвенция за взаимното признаване на производствата по несъстоятелност държавата членка А не признава правомощията на синдика да се разпорежда с вещи, намиращи се на нейна територия?“

По преюдициалния въпрос

17 С този въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали в отношенията между държавите членки се признава съдебно решение, постановено по гражданско дело, свързано с производство по несъстоятелност, проведено в друга държава членка. Въпросът по-конкретно е да се установи дали решението, с което юрисдикцията в държава членка отменя извършеното в рамките на производство по несъстоятелност прехвърляне на дружествени дялове поради това, че извършилият прехвърлянето на тези дялове синдик не е разполагал с правото да се разпорежда с активи, намиращи се в тази държава членка, попада в изключението по член 1, параграф 2, буква б) от Регламент № 44/2001, приложим в областта на производствата, свързани с обявяването на дружества или други юридически лица в несъстоятелност, на конкордатите и на сходните производства.

18 В самото начало следва се отбележи, че Регламент № 1346/2000 не е приложим към производството, предмет на разглеждане в главното производство, тъй като същото е образувано преди влизането в сила на Регламента.

19 При това положение следва единствено и само да се определи дали решение като постановеното от австрийския съд по главното производство попада под действието на Регламент № 44/2001 и поради това е задължително за запитващата юрисдикция.

20 В това отношение е необходимо най-напред да се напомни, че по-специално производствата, свързани с обявяването на дружества или други юридически лица в несъстоятелност, и сходните производства са изключени от приложното поле на Брюкселската конвенция както поради спецификата на съответната материя, в която са необходими особени правила, така и поради дълбоките различия между законодателствата на договарящите държави (вж. в този смисъл Решение от 22 февруари 1979 г. по дело Gourdain, 133/78, Recueil, стр. 733, точка 3 и доклад от г-н Jenard относно Брюкселската конвенция (ОВ C 59, 1979 г., стр. 1).

21 В рамките на практиката си по Брюкселската конвенция Съдът е постановил в този смисъл, че искът е свързан с производство по несъстоятелност, при положение че произтича пряко от несъстоятелността и е в тясна връзка с производство по осребряване на имущество или по оздравяване на предприятие (вж. Решение по дело Gourdain, посочено по-горе, точка 4). Ето защо иск с подобни характеристики не попада в приложното поле на тази конвенция.

22 Също от съдебната практика е видно, че доколкото Регламент № 44/2001 заменя занапред Брюкселската конвенция в отношенията между държавите членки с изключение на Кралство Дания, даденото от Съда тълкуване относно тази конвенция важи и за споменатия регламент, след като неговите разпоредби и разпоредбите на Брюкселската конвенция могат да бъдат определени като равнозначни (вж. по-специално Решение от 14 май 2009 г. по дело Ilsinger, C-180/06, Сборник, стр. I-3961, точка 41).

23 Така в установената с този регламент система член 1, параграф 2, буква б) от него заема същото място и изпълнява същата функция като член 1, втора алинея, точка 2 от Брюкселската конвенция. Освен това текстовете на двете разпоредби са идентични.

24 Предвид тази равнозначност между разпоредба от Брюкселската конвенция и разпоредба от Регламент № 44/2001, е важно да се гарантира съгласно съображение 19 от същия приемствеността в тълкуването на тези два инструмента, като такава приемственост е също средство за гарантиране спазването на принципа на правната сигурност, който е залегнал в основата им (Решение по дело Ilsinger, посочено по-горе, точка 58).

25 Предвид изложеното, за да се вземе решение дали залегналото в член 1, параграф 2, буква б) от Регламент № 44/2001 изключение намира приложение, определящ е интензитетът на съществуващата връзка — по смисъла на съдебната практика, очертана в Решение по дело Gourdain, посочено по-горе — между съдебен иск като разглеждания в главното производство и производството по несъстоятелност.

26 Следва в този смисъл да се приеме за установено, че по главното производство тази връзка се оказва особено тясна.

27 Всъщност, от една страна, от акта за преюдициално запитване личи, че спорът по главното производство се отнася само и единствено до правото на собственост върху дружествени дялове, прехвърлени в рамките на производство по несъстоятелност от синдик на основанието на разпоредби като въведените с шведския Закон за производствата по несъстоятелност (Konkurslagen) № 672 от 1987 г. (SFS 1987, бр. 672), дерогиращи общите гражданскоправни норми, и по-специално свързаните с правото на собственост. По-специално тези разпоредби предвиждат, че в случай на несъстоятелност длъжникът губи правото да се разпорежда свободно с имуществото си и синдикът е компетентен за сметка на кредиторите да управлява имуществото, съставляващо масата на несъстоятелността, включително като извършва необходимите действия по прехвърляне.

28 С други думи разглежданото по главното производство прехвърляне и ревандикационният иск, до което то води, представляват пряка и неразривна последица от упражняването от страна на синдика — т.е. на правния субект, който започва да действа едва след откриването на производство по несъстоятелност — на правомощие, което той черпи именно от националноправни разпоредби, уреждащи този вид производство.

29 Това впрочем личи по-специално от обстоятелството, че по главното производство, както се вижда от материалите по делото, предоставени на Съда, активите на предприятието, предмет на производството по несъстоятелност, са се увеличили след продажбата на разглежданите дружествени дялове от синдика.

30 От друга страна, е безспорно, че мотивите, поради които с решението, чието признаване е поискано пред запитващата юрисдикция, австрийската юрисдикция обявява прехвърлянето на разглежданите по главното производство дружествени дялове за недействително, са свързани именно и само с обхвата на правомощията на посочения синдик в рамките на производство по несъстоятелност, и по-специално с възможността му да се разпорежда с имущество, намиращо се в Австрия. Съдържанието и обхватът на това решение следователно са тясно свързани с хода на производството по несъстоятелност. Силата на тази връзка впрочем не намалява поради това, че по главното производство посоченото производство е приключило към момента на предявяване на ревандикационния иск пред австрийските съдилища.

31 При това положение следва да се приеме, че иск като разглеждания по главното производството произтича пряко от производство по несъстоятелност и е тясно свързан с него, поради което не попада в приложното поле на Регламент № 44/2001.

32 Предвид особеното правно положение, разглеждано по главното производство, и като се отчита тясната връзка между висящото пред запитващата юрисдикция производство и производството по несъстоятелност, залегналите във 2, 7 и 15 съображение от Регламент № 44/2001 принципи нямат отношение към направената преценка.

33 Предвид всички изложени съображения на поставения въпрос следва да се отговори, че предвиденото в член 1, параграф 2, буква б) от Регламент № 44/2001 изключение трябва да се тълкува в смисъл, че се прилага за решение, постановено от юрисдикцията в държава членка А, във връзка с вписването на правото на собственост върху дружествени дялове от дружество със седалище в държавата членка А, според което прехвърлянето на посочените дялове трябва да се счита за недействително поради това, че юрисдикцията в държавата членка А не признава правомощията на синдик от държава членка Б в рамките на проведено и приключено в държавата членка Б производство по несъстоятелност.

По съдебните разноски

34 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (първи състав) реши:

Предвиденото в член 1, параграф 2, буква б) от Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела изключение трябва да се тълкува в смисъл, че се прилага за решение, постановено от юрисдикцията в държава членка А, във връзка с вписването на правото на собственост върху дружествени дялове от дружество със седалище в държавата членка А, според което прехвърлянето на посочените дялове трябва да се счита за недействително поради това, че юрисдикцията

в държавата членка А не признава правомощията на синдик от държава членка Б в рамките на проведено и приключено в държавата членка Б производство по несъстоятелност.

Подписи